

Aanbevelingen van het schaduwrapport inzake het Verdrag van Istanbul

Inleiding

Elke aanbeveling :

- is van toepassing op **alle vrouwen** zonder onderscheid van ras, kleur, taal, religie, politieke of andere overtuiging, nationale of sociale origine, behoren tot een minderheid, inkomen, geboorte, seksuele oriëntatie, genderidentiteit, leeftijd, gezondheidstoestand, handicap, burgerlijke staat, migranten-of vluchtelingenstatus of andere situatie;
- dekt **alle vormen van geweld** op vrouwen;
- richt zich tot **alle beleidsniveaus** in België (federale overheid, gewesten, gemeenschappen, provinciaal en gemeentelijk niveau) en betreft het geheel van de beleidsbevoegdheden.

Door dit Verdrag te ratificeren engageren de **gefedereerde entiteiten** er zich toe om een **betere samenwerking en coördinatie** te bewerkstelligen zodat alle vrouwen dezelfde dienstverlening krijgen en dezelfde graad van bescherming op het Belgisch grondgebied.

Hoofdstuk 1

1. Een specifiek budget voorzien van 2% van het BNP voor de uitvoering van het **Nationaal Actieplan (NAP) Geweld tegen vrouwen**. Het plan en de toewijzing van het budget worden beslist in functie van de noden, op een transparante en gecoördineerde wijze tussen middenveld en overheden. We vragen tevens een **structurele financiering van de organisaties actief op het terrein**, met respect voor hun onafhankelijkheid.

NAP Geweld

Het NAP moet een globale visie ontwikkelen die wordt gedeeld door alle gefedereerde entiteiten en beleidsdomeinen om concrete en samenhangende maatregelen te implementeren die effectief geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld verminderen. Het moet gebaseerd zijn op een gender en intersectionele analyse van dit geweld.

De opstelling en uitvoering van het NAP moet kerndomeinen omvatten (zoals justitie, economie, binnenlandse zaken, buitenlandse zaken, enz.) en daarvoor moet er een toereikend budget voorzien worden.

Een actieplan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen moet door de Vlaamse gemeenschap worden opgesteld in overeenstemming met de algemene visie van het NAP om de coördinatie en financiering van acties ter bestrijding van geweld te verbeteren.

Alle actieplannen moeten worden geëvalueerd in termen van de impact en de relevantie van de ondernomen acties met het doel de volgende actieplannen te verbeteren. De evaluatie

moet de terreinobservaties van het maatschappelijk middenveld integreren en moet onafhankelijk zijn van de overheidsinstanties.

Budget

Een specifiek, transparant, duurzaam en voldoende budget moet worden besteed aan de bestrijding van alle vormen van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Het moet op een globale en gecoördineerde manier tot stand worden gebracht, door middel van maatregelen waarbij alle overheidsinstanties zijn betrokken en gezamenlijk met verenigingen wordt beslist op basis van de noden, zodat deze ten goede komen aan het ganse grondgebied.

Ondersteuning van organisaties

De versterking van de structurele financiering van grassroots-verenigingen, aangezien projectfinanciering verenigingen financieel onzekerder maakt. Structurele subsidies moeten de onafhankelijkheid van verenigingen respecteren, hen in staat stellen kritisch te reflecteren en voldoende kwalitatieve diensten te ontwikkelen.

Structurele steun aan organisaties die specifieke groepen (bijvoorbeeld slachtoffers van incest/lotgenotengroepen in Vlaanderen: nu projectmatig) overal ondersteunen.

Samenwerking met organisaties

Een echt partnerschap tot stand brengen tussen het maatschappelijk middenveld - (voormalige) slachtoffers en verenigingen die hen begeleiden en opkomen voor hun belangen - en de overheidsinstanties. Dit moet op een systematisch en transparante manier gebeuren. Het betreft beleidsmaatregelen en acties ter voorkoming en bestrijding van geweld, zowel de ontwikkeling ervan als de implementatie en de evaluatie, zoals vereist door het Verdrag van Istanbul.

Een betere coördinatie en taakverdeling tussen de overheidsinstanties om te zorgen voor efficiënte en samenhangende overlegmomenten (federaal, regionaal, lokaal) om de energie van de verenigingen te sparen, zodat ze op een betere manier kunnen netwerken, wat ten goede komt aan hun dagelijkse werking.

De overlegmomenten moeten gebaseerd zijn op een gemeenschappelijke taal en doelstellingen tussen alle partners (verenigingen, politie, justitie, politiek, ...).

2. De oprichting van een **autonoom expertisecentrum met betrekking tot geweld op vrouwen** samengesteld uit feministische organisaties, gespecialiseerde diensten en universitaire centra. Dit centrum zorgt voor de **verzameling van gegevens, doet onderzoek en coördineert de vormingen**. Het staat garant voor een **gender- en intersectionele benadering van geweld**, voor de uitwerking van overheidsmaatregelen en de promotie van goede praktijken op het terrein.

Verzameling van gegevens

Een multidisciplinair, geïntegreerd en geharmoniseerd gegevensverzamelingsysteem ontwikkelen voor alle vormen van gendergerelateerd geweld, waarbij demografische factoren van slachtoffers en daders worden onderscheiden, evenals de vormen van geweld en die een zicht geeft op het traject van de dossiers.

Een gecoördineerd onderzoeksbeleid ontwikkelen om officiële statistieken aan te vullen en de meest kwetsbare groepen zichtbaar te maken. Daarvoor moet de overheid deelnemen aan internationale vergelijkende enquêtes en zorgen voor de verspreiding van de resultaten ervan in België (bijv. Eurobarometer, Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, enz.).

Verduidelijking van het doel en de methodologie van de studies in overleg met de terreinorganisaties en volgens de definitie van geweld tegen vrouwen zoals beschreven in het Verdrag van Istanbul, die rekening houdt met de machtsverhoudingen tussen mannen en vrouwen bij alle vormen van geweld. Deze studies moeten relevant en nuttig zijn voor het verbeteren van het beleid ter bestrijding van geweld op het vlak van preventie, slachtofferbescherming, vervolging en geïntegreerd beleid.

Waardering en inbreng van de expertise van slachtoffers en terreinorganisaties. Studies kunnen niet enkel uitgevoerd worden op basis van de expertise van de academische of gerechtelijke wereld.

Bij overheidsenquêtes moeten, indien relevant, systematisch vragen over geweld tegen vrouwen en intrafamiliaal geweld opgenomen worden.

De oprichting van twee academische expertisecentra voor onderzoek naar gendergerelateerd geweld, belast met alle overheidsonderzoek, om tot een coherent geheel aan gegevens te komen.

Deze kennis moet op een toegankelijke manier ontsloten worden om een algemene en geïnformeerde dialoog mogelijk te maken, die de stereotypen overstijgt.

Hoofdstuk 2

3. In nauwe samenwerking met het middenveld een **algemeen en gecoördineerd beleid ontwikkelen voor primaire preventie** doorheen alle bevoegdheidsniveaus en -domeinen met inbegrip van kwantitatieve doelstellingen gericht op de afname van geweld, specifieke en voldoende budgetten en een impact-evaluatiemeting.

Primaire preventie en campagnes

Een alomvattend, gecoördineerd en transversaal primair preventiebeleid ontwikkelen dat niet beperkt blijft tot één enkel beleidsdomein (zoals bijvoorbeeld Gelijke kansen).

Integratie van sensibilisering en preventie van geweld tegen vrouwen in alle sectoren van de samenleving, inclusief onderwijs, beroepsopleiding, oriëntatiecursussen voor nieuwkomers,...

Coördinatie en ondersteuning van bewustmakingscampagnes die minstens vijf jaar moeten duren, zoals bijvoorbeeld de Bob-campagnes tegen autorijden onder invloed van alcohol.

Bij deze coördinatie en systematisering van campagnes, streven naar een betere kosten/impact-efficiëntie.

Terreinorganisaties en in het bijzonder feministische verenigingen betrekken bij de bewustmakingscampagnes om optimale verspreiding en begeleiding te verzekeren.

Specifieke bewustmakingsmaatregelen ontwikkelen voor (potentiële) plegers van geweld.

Ervoor zorgen dat bewustmakingsmaatregelen rekening houden met de verschillende vormen van geweld en met het publiek (oorsprong, leeftijd, seksuele geaardheid, gezinssituatie, sociaaleconomische status, enz.).

Rekening houden met culturele aspecten zonder hele bevolkingsgroepen te stigmatiseren, omdat vrouwen met een migratie-achtergrond niet de enige zijn die met bepaalde vormen van geweld worden geconfronteerd (bijvoorbeeld vrouwelijk genitale verminking versus schaamlipcorrecties of designervagina's).

Specifieke campagnes ontwikkelen voor bijzonder kwetsbare groepen (migrantenvrouwen, gehandicapten, lesbiennes, senioren, slachtoffers van mensenhandel, mensen in de prostitutie, enz.).

Sensibiliseringscampagnes baseren op empirisch onderzoek.

Ontwikkeling van een geharmoniseerde effectbeoordeling van alle campagnes.

Thematische campagnes in een ruimere context van sensibilisering en preventie plaatsen.

Een database opstellen van gevoerde campagnes.

Sensibiliseringsmateriaal toegankelijk maken in andere talen en formats.

Bij elke sensibiliseringscampagne pedagogisch materiaal voorzien, dat rekening houdt met verschillende leeftijdsgroepen en onderwijsniveaus.

De continuïteit en zichtbaarheid van telefoonnummers en websites verzekeren, met betrekking tot geweld tegen vrouwen, inclusief uitgebreide openingstijden, "chat"-functies en betere zichtbaarheid online en op sociale netwerken, gefinancierd door de overheid.

4. Financiering van een **verplichte en regelmatige vorming** voor alle betrokken overheden en instellingen door erkende actoren (v/m) uit het middenveld op basis van kwaliteitscriteria, voor ambtenaren in diverse instellingen, alsook voor het personeel van de psycho-medisch-sociale sector, de juridische sector en het onderwijs, **over alle vormen van geweld tegen vrouwen**. Met het oog op een betere opsporing, het formuleren van een beter antwoord en een betere preventie van institutioneel geweld.

Vorming en opleiding

Om hun prestaties op het gebied van primaire preventie te verbeteren, zouden de federale, regionale en gemeenschapsregeringen permanente institutionele ondersteuning (symbolisch, financieel en logistiek) moeten ontwikkelen.

Noodzakelijke maatregelen hiervoor zijn:

Specifieke budgetlijnen voor recurrente financiering van preventie geweld tegen vrouwen en meisjes.

Een specifiek hoofdstuk over primaire preventie creëren en feministische zelfverdediging opnemen in de federale en regionale actieplannen geweld, in overleg met terreinverenigingen die expertise hebben opgebouwd in primaire preventie en feministische zelfverdediging.

Een specifiek actieplan voor de lange termijn opstellen samen met feministische zelfverdedigingsorganisaties, dat tot doel heeft de feministische zelfverdediging in 2025 onder 5% van de Belgische vrouwelijke bevolking te verspreiden en 10% in 2030, met speciale aandacht voor regio's en publiek met weinig dienstverlening.

De integratie van primaire preventie in de opleiding van professionals die onder het Verdrag van Istanbul vallen.

Wetenschappelijk onderzoek financieren dat bestaande primaire preventie-instrumenten evalueert en verbetert en nieuwe tools ontwikkelt voor jongens en meisjes met het oog op de vermindering van agressief gedrag.

Op een structurele manier de instrumenten verankeren voor het voorkomen van grensoverschrijdend seksueel gedrag naar kinderen en jongeren toe, ontwikkeld door Sensoa.

Aanpassen en uitbreiden van het programma om grensoverschrijdend seksueel gedrag in andere sectoren in Vlaanderen en Franstalig België te voorkomen.

De verschillende instrumenten voor preventie in kaart brengen van de verschillende beleidsdomeinen en het middenveld, ze evalueren en aanmoedigen dat deze instrumenten op transversale en intercommunautaire wijze beter worden gebruikt.

Met betrekking tot grensoverschrijdend seksueel gedrag, zorgen dat toekomstige werkgevers worden geïnformeerd over de achtergrond van de kandidaat, die solliciteert voor een baan waar er contacten zijn met kinderen en jongeren.

Werkgevers verplichten om elke drie jaar een verklaring van goed gedrag en zeden aan hun werknemers te vragen, die in contact komen met kinderen of jongeren.

Schoolverband

Integreer verplichte opleidingsmodules over de preventie van geweld, gelijkheid en de deconstructie van genderstereotypen, aangepast aan de onderwijscyclus (kleuter, lager, middelbaar, hoger onderwijs).

Ontwikkeling van alternatieve en positieve vormen van mannelijkheid, buiten de constructie van genderstereotypen om.

Promotie van de publicatie en verspreiding van nieuwe schoolboeken en kinderboeken die een belangrijke rol voorzien voor vrouwelijke figuren.

Ontwikkeling van sociale vaardigheden zoals empathie, geweldloze communicatie, emotiemanagement, conflictoplossing en feministische zelfverdediging.

De schoolomgeving zodanig organiseren om kinderen en jongeren bewust te maken dat geweldpreventie en gendergelijkheid prioriteiten zijn.

Integratie van gendergelijkheid en preventie van geweld in curricula van de lerarenopleiding.

Vlaanderen:

Seksualiteit moet vakoverschrijdend blijven in de onderwijsniveaus met aandacht voor de geweldproblematiek. We pleiten voor een aparte leerlijn relationele en seksuele vorming met oog voor een gendersensitieve benadering.

Naast de leerlijn relationele en seksuele vorming moet er ook een leerlijn gender komen; met raakvlakken tussen beide leerlijnen; de expertise van organisaties zoals Sensoa, Ella, RoSa, Vrouwenraad moet hierbij maximaal benut worden.

Vorming van professionals

Verplichte training van alle overheidsfunctionarissen, in de verschillende instellingen en op alle niveaus, over geweld tegen vrouwen om deze vormen van geweld beter te kunnen detecteren en erop te reageren.

In alle initiële beroepsopleidingen aandacht/lessen besteden aan alle vormen van geweld tegen vrouwen, met bijzondere aandacht voor het continuüm van geweld vanuit een genderperspectief, vrouwelijk genitale verminking en gedwongen huwelijken.

De opleiding van opleiders/lesgevers door erkende opleidingsactoren van het maatschappelijk middenveld op regelmatige en adequate wijze financieren, volgens kwaliteitscriteria die zijn ontwikkeld door een begeleidingscommissie die ook kwaliteitslabels toekent en controles uitvoert. Het IGVM coördineert en centraliseert vraag en aanbod in verband met de trainers de trainers op een transparante manier.

In het bijzonder de vorming van: artsen en medisch personeel opdat ze medische attesten kunnen opstellen die essentieel zijn voor de juridische erkenning van geweld en in het kader van het gebruik en de beoordeling van de resultaten van de Set seksuele agressie; psychosociale werkers met het oog op respect voor de rechten en autonomie van vrouwelijke slachtoffers van geweld; advocaten, rechters en magistraten zodat ze de impact van gendergerelateerd geweld kunnen inschatten in het kader van hun pleidooien en oordelen; ambtenaren van de burgerlijke stand over het thema van de gedwongen huwelijken in de context van migratie om zo snel mogelijk te kunnen oordelen of het om een huwelijk met of zonder toestemming gaat.

Justitie en politie moeten ook opleidingen volgen inzake gedwongen huwelijken om een klacht of de beoordeling van een situatie zo goed mogelijk te kunnen behandelen. Bijvoorbeeld de link met een gedwongen huwelijk en geweld (eengerelateerd geweld).

Het is ook noodzakelijk om voldoende te investeren in de interculturele competenties van professionals zonder toe te geven aan cultureel relativisme.

Vervolgopleidingen professionals

Integreren van lessen/modules over alle vormen van geweld tegen vrouwen, met bijzondere aandacht voor het continuüm van geweld, in de vervolgopleidingen voor professionals. En daarbij speciale aandacht het genderperspectief, genitale verminking van vrouwen en gedwongen huwelijken.

Opleidingen/trainingen aanpassen in functie van de aard van het contact dat de professional zou kunnen hebben met de slachtoffers om in hun noden te voorzien en om ze met respect, tact, professionaliteit en op een niet-discriminerende manier te begeleiden.

Uitbreiden naar alle regio's van verplichte opleidingen over het proces/mechanisme van dominantie van (een van) de partners in een relatie, gegeven door erkende centra, en dit voor overheidsdiensten, rechtbanken, artsen en ander medische hulpverleners, hulpverleners in de eerste lijn, gezinshulp, jeugddiensten en -bescherming, leerkrachten.

Ook een doorlopende training over seksueel geweld ontwikkelen, die geschikt is voor alle professionals die in contact komen met slachtoffers (politie, psycho-medico-sociale zorgverleners, justitie).

Regelmatige en verplichte bijkomende opleidingen aan dezelfde actoren.

In alle opleidingen en trainingen de internationale regelgeving en verplichtingen voor België opnemen, evenals de sociaal-culturele context, de mechanismen en gevolgen van het proces van dominantie, de bestaande voorzieningen, de samenwerking met andere diensten, de uitwisseling van praktijken.

Training voor alle politieagenten, inclusief oudere politiefunctionarissen, over intrafamiliaal geweld uitbreiden (minstens drie volledige dagen).

Alle politieagenten op een consistente manier opleiden met speciale aandacht voor genderkwesties, de eerste opvang van slachtoffers, het verhoren van volwassen slachtoffers, het verhoor van verdachten volgens kwaliteitscriteria.

Het aantal opleidingscursussen verhogen voor actoren die contact hebben met minderjarigen die mogelijk het slachtoffer zijn van mensenhandel. Dit om hun waakzaamheid te vergroten, om vooroordelen tegen kwetsbare groepen weg te nemen, om verwarring tussen slachtoffers en delinquenten te voorkomen, en mogelijk een link naar vroege/gedwongen huwelijken te leggen en naar vrouwelijk genitale verminking.

Opleiden van straathoekwerkers over kwesties als gendergerelateerd geweld, met name intimidatie in de openbare ruimte. Hun aanwezigheid zou de preventie moeten bevorderen en in geval van problemen zouden zij een rapport moeten kunnen opstellen.

Opleiden van ambtenaren van de burgerlijke stand/huwelijken over gedwongen huwelijken om zo snel mogelijk te kunnen achterhalen of het om een huwelijk met of zonder toestemming gaat.

Daderprogramma's

Ontwikkeling van een systeem voor de behandeling van daders van alle vormen van geweld tegen vrouwen, op basis van empirisch onderzoek, met aandacht voor de integratie van het aspect verantwoordelijkheid, met regelmatige evaluatie, over het ganse grondgebied, ongeacht de taal van de dader.

Een controle/opvolgingsmechanisme opzetten per maatregel en dat de daders verplicht om contact op te nemen met de instantie die hen begeleiden om mogelijke recidive op te sporen en om na te gaan of de daders erover willen praten.

Verhoging van de toegankelijkheid van de daderprogramma's, vooral in rurale context en voor anderstalige daders.

De garantie van een voldoende lange begeleiding (momenteel 45 uur verspreid over 6 maanden) om de kwaliteit en het doel van niet-recidive te behouden.

Vlaanderen moet een grondig en uitgewerkt beleid ontwikkelen dat specifiek gericht is op daders van huiselijk geweld.

Rol van de media

In de initiële en bijkomende opleidingen van journalisten de correcte media-behandeling van geweld tegen vrouwen integreren.

De journalistieke behandeling van geweld moet door de regelgevende instanties van de sector, met name door de JEP (advies, klachtenbehandeling en aanbevelingen) opgenomen worden.

Plannen en/of maatregelen voor redacties met het oog op een globale en transversale reflectie op gelijkheid tussen vrouwen en mannen, zowel wat betreft de media-inhoud als de interne organisatie van de media.

Onderzoek naar de effecten van sociale media om een dynamisch risicomanagementsysteem te ontwikkelen.

Een toolkit ontwikkelen voor journalisten over/voor de correcte media-representatie van geweld tegen vrouwen, in samenwerking met gespecialiseerde verenigingen.

Geweld tegen vrouwen systematisch in de maatschappelijke context plaatsen.

Gedragcodes media

Een toezichhoudend orgaan oprichten dat sancties kan opleggen en richtlijnen voor de media kan opstellen met het oog op niet-seksistische reclame, gendergelijkheid en over afbeeldingen van geweld tegen vrouwen.

Aanbevelingen uit het doctoraat van C. Van Hellefont in de praktijk omzetten. Het gaat over goede praktijken van zelfregulerende organisaties in het buitenland, voornamelijk de Scandinavische landen.

Informatiepunten "Gender, communicatie en inclusieve reclame" oprichten voor ouders, studenten, docenten en professionals in de reclame, die educatieve tools, databases, richtlijnen, enz. opstellen om de missie van JEP te ondersteunen.

Pesten op het werk

De strijd tegen seksuele en seksistische intimidatie op de werkplek versterken door meer opleiding, sensibilisatie en informatie voor het grote publiek, de vakbonden, arbeidskrachten en werkgevers.

Specifieke ondersteuningsdiensten voor slachtoffers van intimidatie op het werk, ongeacht het werkstatuut van het slachtoffer.

Ondersteuning van kleine en middelgrote ondernemingen bij de uitvoering van het plan voor psycho-sociale risicopreventie.

Meer informatie in bedrijven verspreiden door middel van bewustmakingscampagnes en informatie voor slachtoffers.

Sensibilisering van personeelsdiensten over kwesties in verband met geweld tegen vrouwen, inclusief pesterijen op het werk.

Hoofdstuk 3

5. Er over waken dat **algemene en gespecialiseerde diensten** voldoende uitgerust zijn om **alle vrouwen** te bereiken, ook diegenen die het meest uitgesloten, moeilijk bereikbaar, kwetsbaar en gemarginaliseerd zijn. Deze diensten moeten **gratis, toegankelijk en gecoördineerd** zijn.

6. Het aantal **residentiële opvangplaatsen en ambulante diensten** verhogen voor slachtoffers van geweld, en genoeg middelen verschaffen voor een goede en **duurzame werking** ervan. Deze maatregelen maken deel uit van een **huisvestingsbeleid** dat een antwoord biedt op:

- **dringende situaties** waarbij de slachtoffers nood hebben aan bescherming bij dreigend gevaar;
- het herstellen van de **zelfstandigheid** van de vrouwen op lange termijn.

Informatie over hulpverlening en wettelijke maatregelen

Een instantie aanstellen om een lijst op te stellen van referentiepersonen in de politie en justitie om geweld te bestrijden.

Geregeld magistraten aanwijzen die vervangen moeten worden (taak van het Parket-generaal). Verplichting voor de parketten om aan de politiezones de namen te vragen van de referentiepersonen.

Systematisch alle potentiële professionals opleiden, ongeacht het domein (politiemagistraat, politie, gezondheidspersoneel, enz.) volgens het analysekader 'le Processus de domination conjugale (PDC)' ontwikkeld in Québec, zoals bij ons toegepast door een aantal organisaties.

Communicatie aanpassen aan de specifieke kenmerken van het doelpubliek, met bijzondere aandacht voor informatie voor groepen vrouwen die slachtoffer zijn van meervoudige discriminatie (mensen zonder papieren, migrantenvrouwen, slachtoffers van gedwongen huwelijken, enz.).

Algemene diensten

Herziening van de criteria die worden gehanteerd bij de toewijzing van sociale huisvesting in functie van slachtoffers van geweld, rekening houdend met de specifieke realiteit van elke vorm van geweld tegen vrouwen.

Het aantal wooneenheden vergroten en aanpassen aan noodsituaties en de specifieke noden van vrouwen.

Slachtoffers moeten in hun woning kunnen blijven mits financiële ondersteuning. Om de dader op afstand te houden en de veiligheid van de slachtoffers te waarborgen.

Zorg op maat voor alle slachtoffers, ongeacht hun status.

Een multidisciplinaire en gecoördineerde follow-up ontwikkelen tussen professionals die in contact komen met geweld op vrouwen, gebaseerd op een genderanalyse van geweld, een absolute voorwaarde voor samenwerking.

De ervaringen van slachtoffers integreren, via hun voorstellen of die van feministische organisaties, in de ondersteuning die deze diensten bieden.

Het probleem van secundaire victimisatie op de agenda van alle betrokken professionals.

Zorgen voor toegang tot psychologische posttraumatische opvolging voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld; de officiële en juridische erkenning van het trauma en de psychologische gevolgen ervan tijdens de daad van geweld en achteraf.

Gezondheidszorg en sociale diensten

Artsen en psycho-medisch-sociaal personeel opleiden in de kwestie van gendergerelateerd geweld volgens een feministisch analysekader.

In deze vorming een specifieke module opnemen over de psycho-medische gevolgen van geweld (posttraumatische stress) en de gevolgen voor alle slachtoffers (ook kinderen die getuigen zijn van geweld).

Systematiseren van het voorstel van een psycho-medisch-sociale begeleiding van het slachtoffer door de eerstelijnsdiensten, in het bijzonder door de politie.

Elk slachtoffer van seksueel geweld/verkrachting moet de mogelijkheid hebben om over bewijsmateriaal te beschikken (bijvoorbeeld resultaten van gynaecologisch onderzoek), onafhankelijk van het indienen van een klacht, om hen in staat te stellen eventueel later een gerechtelijke procedure in te leiden.

Een samenwerking tot stand brengen tussen specifieke diensten voor slachtofferhulp, medische en sociale diensten om optimale zorg voor slachtoffers te waarborgen.

Gratis toegang tot alle medische onderzoeken als gevolg van geweld tegen vrouwen, inclusief het opsporen van slagen, verwondingen.

Toegang tot klachtenmechanismen

Slachtoffers systematisch op de hoogte brengen van de mogelijkheden om een klacht in te dienen, de follow-up van deze klacht en info over de ondersteuningsmogelijkheden.

Voordat een klacht wordt ingediend, is het noodzakelijk dat de politie de gevolgen van het indienen mondeling aan de vrouwen uitlegt. Het verstrekken van een informatiefolder is niet genoeg. Slachtoffers worden niet altijd op de hoogte gebracht om zich burgerlijke partij te stellen naar aanleiding van het indienen van hun klacht. Dit geeft hen echter het recht geïnformeerd te worden over de opvolging van hun klacht en ook hun dossier te raadplegen.

Ruime verspreiding van informatie over het indienen en behandelen van klachten in meerdere talen, bij alle diensten die met slachtoffers worden geconfronteerd, ongeacht de sector.

Bij voorkeur systematisch klachten aan gespecialiseerde magistraten overmaken.

Overleg tot stand brengen tussen gespecialiseerde magistraten om praktijkervaringen uit te wisselen.

Ervoor zorgen dat de taalbarrière de verdediging van de rechten van vrouwen niet belemmert.

Aanpassing van de opvang van slachtoffers op het niveau van de bureaus voor rechtsbijstand om adequate en passende zorg voor de slachtoffers te waarborgen (bijvoorbeeld specifieke bureaus voorzien) en hen een behandeling op maat te garanderen vanaf het eerste contact (en door een advocaat die kennis heeft van genderkwesties).

Specifieke hulpverleningsdiensten Vlaanderen

Een specifieke subsidielijn creëren voor de kosten van residentiële opvang van vrouwen, inclusief de meest kwetsbare (vrouwen zonder papieren, vrouwen zonder enige toelage), om hen gratis opvang in vluchthuizen en vrouwenopvanghuizen te garanderen.

Meer opvangplaatsen in de residentiële opvang voor vrouwen, slachtoffer van geweld, creëren.

Slachtoffers de mogelijkheid geven om hulpverleningsdiensten te beoordelen en rekening houden met hun evaluaties.

Residentiële opvang moet gemakkelijk toegankelijk zijn tijdens het weekend en 24/24u.

Een verscheidenheid aan opties aanbieden, zoals veilige adressen en mogelijkheden om zelfstandig te wonen en een gewelddadige partner achter te laten; inspiratie zoeken bij goede praktijken inzake wonen (bijvoorbeeld Wenen huurt wooneenheden voor alleenstaande moeders, verspreid over de stad).

Meer sociale woningen en begeleid wonen.

Telefonische hulplijn

Medewerkers van hulplijnen moeten de gepaste opleiding en bijscholingen volgen.

De infolijn 1712 moet 24/24u bereikbaar zijn. Daarvoor moeten financiële middelen beschikbaar zijn. Het draaiboek voor de medewerkers (over diverse vormen van geweld) moet regelmatig geactualiseerd worden.

Kinderen als getuigen van geweld

Samenwerkingsprotocollen ontwikkelen tussen de verschillende diensten die gespecialiseerd zijn in de zorg en ondersteuning van kinderen als getuige/slachtoffer van geweld.

Een verbod invoeren voor gespecialiseerde diensten die kinderen begeleiden om een directe confrontatie en/of bemiddeling te organiseren met de ouder/geweldpleger.

Rekening houden met de specifieke noden van de kinderen die blootgesteld zijn aan intrafamiliaal geweld in verband met huisvesting.

Hoofdstuk 4

7. Het oprichten van een **specifiek fonds voor vrouwen die slachtoffer zijn van geweld**, dat gevoed wordt met overheidsgeld, met schadevergoedingen door de daders van dit geweld en met boetes betaald door instellingen die hun verplichtingen op het vlak van de strijd tegen geweld op vrouwen niet nakomen.

Compensatie van slachtoffers

Meer en betere informatie aan vrouwelijke slachtoffers van geweld over de mogelijkheden om schadevergoeding te krijgen van de dader of van de staat en de stappen die genomen moeten worden om dit te bereiken; ook via opleiding van hulpverleners, politiediensten en openbare aanklagers.

Het bedrag van de schadevergoeding moet de kosten dekken van de verliezen die het slachtoffer moest ondergaan (inkomstenderving, psycho-medische procedures, administratieve procedures, huisvesting ...). Het fonds moet toegankelijk zijn vanaf het begin van de procedure voor alle slachtoffers, ongeacht de kredietwaardigheid van de pleger tot wie het fonds zich kan wenden om de voorgesloten bedragen terug te vorderen.

De termijnen voor schadevergoeding aanpassen zodanig dat ten minste de kosten van het misdrijf voor het slachtoffer gedekt zijn (medisch, administratief enz.)

Financiële steun aan slachtoffers verlenen zodat ze genoeg financiële middelen hebben om in hun woning te kunnen blijven na het verlies aan inkomsten dat het vertrek van de partner zou veroorzaken. Dit heeft als voordeel dat dakloosheid en alle negatieve gevolgen ervan verminderen alsook bijkomend geweld. Kinderen kunnen in hun buurt naar school blijven gaan. Deze optie moet echter alleen worden overwogen op basis van de wil van het slachtoffer. Dit impliceert als conditio sine qua non dat alle maatregelen moeten genomen worden om de veiligheid van de slachtoffers te waarborgen.

Gedesaggregeerde gegevens publiceren over aanvragen van vrouwen of mannen met betrekking tot intrafamiliaal geweld.

8. Een **kaderwet** uitwerken voor **gendergerelateerd geweld**, die ook **alle vormen van geweld op vrouwen** omvat, zowel **openbaar als privé**. Deze kaderwet voorziet niet alleen in de juridische vervolging van de daders maar ook in **mechanismen voor bescherming**,

ondersteuning en herstel van slachtoffers, en in **preventiemaatregelen** van deze vormen van geweld. Dit betekent een **wijziging van het huidig wettelijk kader** in functie van de vereisten van het Verdrag van Istanbul.

Wetgeving – materieel recht

Een kaderwet voor gendergerelateerd geweld die de verschillende geldende wettelijke bepalingen samenbrengt. Deze wet zou de context/relatie van dominantie (fysiek, psychologisch, economisch, administratief) bij intrafamiliaal geweld en geweld tegen vrouwen kunnen benadrukken. Deze wet moet een beter inzicht bieden in het bestaande juridische kader dat van toepassing is op verschillende situaties van geweld en/of risicosituaties. De kaderwet moet worden geïntegreerd in de opleiding van het justitiepersoneel.

Een automatische koppeling van strafrechtelijke en burgerrechtelijke veroordelingen. Om rekening te houden met veiligheid en risico's. In het bijzonder om te voorkomen dat kinderen het slachtoffer worden van echtscheidingen, die in de loop van de jaren steeds meer vechtscheidingen worden. Zelfs als er geen veroordeling is, moeten de elementen van het strafdossier ter beschikking van de civiele rechter worden gesteld om risico's te evalueren.

Sensibiliseringscampagnes tegen de banalisering van seksistische agressies.

De omkering van de bewijslast invoeren in situaties van seksisme en seksuele intimidatie.

Voorlichtingscampagnes organiseren om vrouwen uit te rusten met legale hulpmiddelen en hoe ze die in de praktijk kunnen omzetten om hun rechten te verdedigen.

Versterken van de verzameling en analyse van sterftcijfers, ze opsplitsen naar geslacht en, in het geval van moord, zorgen dat de relatie tussen het slachtoffer en de dader goed gedocumenteerd is.

Ouderlijk gezag – bezoekrecht

Rechters en advocaten opleiden, evenals professionals in de psychosociale sfeer, met betrekking tot de mechanismen van geweld en het verschil tussen conflict en geweld, hun persistentie na scheiding en de impact op kinderen.

Aanpassing van de wet van 2006 over de huisvesting van kinderen en het recht op persoonlijk contact, zodat de invloed van intrafamiliaal geweld op kinderen door magistraten in aanmerking wordt genomen bij beslissingen over het hoederecht, huisvesting, de uitoefening van het ouderlijk gezag en bezoekrecht (veilige ruimtes, aangepaste uren,...).

Sancties en maatregelen

Daderprogramma's uitwerken op basis van methodes die hun efficiëntie al bewezen hebben en een (multidisciplinair) concept ontwikkelen dat rekening houdt met gedragsverandering, het wegwerken van triggers (ondersteuning voor problemen en risicofactoren), de discontinuïteit (voorwaarden opleggen).

Meer aandacht besteden aan voorlichting voor daders die geweld gebruiken in hun relaties en het ontwikkelen van een passend en motiverend aanbod om hun problemen op te lossen in plaats van te wachten tot Justitie moet tussenkomen. Hierbij het betrokken middenveld betrekken, slachtofferorganisaties en vrouwenorganisaties.

Eisen dat de actoren van Justitie rekening houden met de obstakels voor het verzamelen van bewijsmateriaal van geweld om seponering te voorkomen (psychologische impact, belemmeringen voor schadeloosstelling en zorg voor slachtoffers en daders).

Ontwikkeling van alternatieve maatregelen in plaats van detentie, die gericht zijn op de veiligheid van de slachtoffers en de empowerment van de daders, door middelen te geven aan terreinorganisaties om daders te begeleiden.

Verzwarende omstandigheden

Bemiddelaars opleiden in de mechanismen en gevolgen van intrafamiliaal geweld als een proces van dominantie dat na scheiding voortduurt of zelfs versterkt wordt (bedreigingen, instrumentalisatie van de kinderen) om die gevolgen beter te kunnen detecteren en om ervoor te zorgen dat er geen bemiddeling plaatsvindt in een context van intrafamiliaal geweld.

Hoofdstuk 5

9. Zorgen voor een **adequate opvang, bescherming en opvolging van de slachtoffers**, alsook een **effectieve opvolging van hun klachten**, door de **politie** in het bijzonder en in het algemeen door **alle juridische diensten**.

Algemene verplichtingen

Toepassen en verruimen van de circulaire over zero tolerantie en de COL 6/2017 om de registratie te veralgemenen en de follow-up van klachten te vergemakkelijken inzake alle vormen van geweld tegen vrouwen in heel België.

Gewelddossiers prioritair behandelen om de tijd die nodig is om klachten te verwerken en het risico van escalatie en recidive te verminderen. Het is noodzakelijk dat een PV wordt opgesteld door de politiediensten en naar de Procureur des Konings wordt gestuurd in geval van poging tot geweld tegen een vrouw. Poging tot geweld is immers ook een inbreuk.

Een betere communicatie verzekeren tussen de instanties (politie, parket, onderzoeksrechter, magistraten) en in een schappelijk tijdsbestek voor de follow-up van klachten (registratie, codering, instructie, overdracht van nuttige informatie, bescherming, zorgen voor slachtoffers en daders, communicatie tussen referentiepersonen,...).

Implementeren van een betere codering van geweld om meer accurate en gevarieerde gegevensverzameling mogelijk te maken.

Geregeld magistraten aanwijzen die vervangen moeten worden (taak van het Parket-generaal). Verplichting voor de parketten om aan de politiezones de namen te vragen van de referentiepersonen.

Een instantie aanwijzen om een lijst op te stellen en bij te houden van alle referentiepersonen op het vlak van geweld bij de Parketten en de politiezones, conform de COL 04/2006 et COL 06/2017. Deze lijst ter beschikking stellen van de verschillende slachtoffer- en hulpverleningsdiensten.

Een regelmatige en systematische evaluatie van de toepassing van de COL's (omzendbrieven).

Onmiddellijk handelen – preventie en bescherming

Een goede toepassing van de basismissies van de politie moet helpen om de gevonden stoornissen op te lossen. Dit omvat de implementatie van geïntegreerd beleid.

Een adequate monitoring door de politie van gevallen van geweld: adequate en onmiddellijke bescherming en informatie moet worden verstrekt in situaties die een risico vormen voor vrouwen, zelfs als de uitgevoerde handelingen nog geen overtreding zijn.

Risicotaxatie

Toepassing van risicotaxatie veralgemenen, op basis van een lectuur van geweld in termen van dominantie, waardoor de detectie van signalen gemakkelijker wordt. Het gaat om signalen die een aanwijzing kunnen zijn voor gendergerelateerd geweld en verergering van gevaar kunnen betekenen. Deze risicotaxatie moet leiden tot de identificatie van een geïndividualiseerde aanpak. Risico's moeten regelmatig worden beoordeeld, zodat de veiligheid altijd verzekerd is.

Tijdelijk huisverbod

In het geval van intrafamiliaal geweld, moeten slachtoffers kunnen kiezen of ze in het huis blijven of het willen verlaten. In beide gevallen moet de veiligheid op lange termijn verzekerd blijven en dit op basis van een betere samenwerking tussen sociale ondersteuningsdiensten, gerechtelijke diensten en politie, die risico's evalueren en de veiligheid plannen (bijvoorbeeld door sloten te vervangen, buitenverlichting met bewegingsmelder, waakzaamheid van de politie).

Afzwakking van de strikte toepassingsvoorwaarden van de wetten op tijdelijke uithuiszetting en prioritaire toewijzing van de woonst, zodanig dat alle slachtoffers ervan kunnen genieten, ongeacht hun verblijfsstatus, hun huwelijkse staat, hun financiële bronnen of de situatie van hun partner.

Bij een gerechtelijk bevel dat tijdelijk de toegang tot de woonst verbiedt, moet de dader bewaakt worden om zo de effectieve veiligheid van het slachtoffer te verzekeren. Wanneer het bevel niet nageleefd wordt, erop toezien dat er sancties uitgesproken worden om recidive te vermijden.

Beschermingsmaatregelen

Wanneer een slachtoffer van geweld in een opvanghuis verblijft, het adres geheimhouden en verzekeren dat alle correspondentie (school, werk, facturen, enz.) rechtstreeks bij het slachtoffer terecht komt.

Alle nodige maatregelen en specifieke garanties treffen tijdens een verhoor van een minderjarige (door de politie, de familierechercheurs, de officier van justitie, enz.). Het kind mag niet samen met de pleger van het geweld vertrekken na het verhoor, vooraleer een rechterlijke uitspraak is gedaan.

Politie, familierechters, openbare aanklagers, enz. moeten opgeleid worden om kinderen te verhoren vanuit de invalshoek dat kinderen slachtoffers zijn. Ze ook bewust maken van de gevolgen van huiselijk geweld, zoals dominantie van één van de partners die blijft duren of erger wordt na de scheiding (bedreigingen, de kinderen gebruiken om dingen te verkrijgen).

De begeleiding van jongeren die getuigen of slachtoffer waren van geweld na de leeftijd van 18 jaar verlengen tot de leeftijd van 25 jaar, door de betrokken jeugdhulpaanbieders.

Juridische bijstand

De Salduz-wet toepassen, niet alleen voor de daders maar ook voor de slachtoffers van geweld (ook degenen met een onzekere verblijfsstatus) zodat ze gratis rechtshulp krijgen tijdens het verhoor.

Verlaging van de gerechtskosten (rolrechten, processtukken, risico veroordeeld te worden tot betaling van proceskosten).

Hoofdstuk 6

10. Garanderen dat alle **migrantenvrouwen** die slachtoffer zijn van geweld een **individuele verblijfsvergunning en bescherming** krijgen, ongeacht hun verblijfsstatus.

Verblijfsstatuut

De wettelijke, reglementaire en administratieve bepalingen die nodig zijn conform de paragrafen 1 tot 3 van artikel 59 toepassen.

De beschermingsclausules wijzigen om alle vrouwelijke nieuwkomers in gezinshereniging van wie de verblijfsrechten afhangen van hun relatie met een gewelddadige partner toe te laten zelf een aanvraag voor een verblijfsvergunning in te dienen.

Het mogelijk maken voor vrouwelijke vluchtelingen zonder papieren om een verblijfsvergunning te vragen om humanitaire redenen – daarin expliciet gendergebonden geweld opnemen als uitzonderlijke omstandigheid.

Publieke fondsen ter beschikking stellen van geweldslachtoffers die hier illegaal zijn of met een precair verblijfsstatuut, dit om hen toegang te bieden tot opvang en ondersteuning. In het integratieparcours systematisch sensibiliseringsmodules integreren met betrekking tot gendergebonden geweld en de bestaande hulpvoorzieningen.

Zelfs vóór het vertrek uit het thuisland de vrouwen die weg willen in het kader van gezinshereniging bewust maken van de moeilijkheden die gepaard gaan met echtelijk geweld.

De programma's en projecten van Ontwikkelingssamenwerking, gefinancierd door de Belgische overheid (uitgebreide seksuele opvoeding, steun voor de lokale burgergemeenschap, programma's tegen gedwongen huwelijken) verder ondersteunen.

Internationale bescherming/gendergebonden vervolging

Sensibilisering en vorming organiseren voor toekomstige professionals van wie verwacht wordt dat ze met migrantenvrouwen en asielzoeksters in contact zullen komen, dit met betrekking tot gendergebonden geweld en de specifieke noden van migrantenvrouwen en slachtoffers van dit geweld.

Sensibilisering en vorming van de immigratieambtenaren (CGVS, Fedasil, enz.) voor de genderinvalshoek zodanig dat ze het verband kunnen leggen tussen hetgeen verteld wordt en het genderperspectief.

De genderrichtlijnen voor de asielzoeksters gebaseerd op de hoofdprincipes van UNHCR moeten strikt toegepast worden in België.

België moet de Conventie van Istanbul integraal toepassen wat betreft het genderperspectief en de migrantenvrouwen, de asielzoeksters en de vrouwelijke vluchtelingen. De Conventie erkent immers dat vrouwen net omwille van hun geslacht het slachtoffer kunnen zijn van geweld.

Het gebrek aan nationale coördinatie wat betreft vrouwelijke genitale verminking aanpakken.

Referentiepersonen aanduiden binnen alle beroepen die in contact komen met jonge meisjes die gevaar lopen voor vrouwelijk genitale verminking of dit al moeten ondergaan hebben, rekening houdend met de specificiteit van deze vorm van geweld.

Aangepaste richtlijnen ontwerpen voor de kinderen en ook specifieke diensten voor jonge meisjes die het slachtoffer zijn van genitale verminking.

Meer structurele financiële middelen toekennen aan verenigingen die actief zijn op dit terrein.